

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและวิเคราะห์แนวความคิดการแนะแนวของศาสตราจารย์ ดร. นุฮัมมัด (ช.ล) ในศาสนาอิสลาม โดยศึกษาในคำภีร์อัลกุรอาน และหะดีษและแหล่งข้อมูลอื่น ๆ โดยศึกษาใน 4 ประเด็น คือ(1) การแนะแนวในอิสลาม (2) มนุษย์ในอิสลาม (3) เพศสตรีในอิสลาม (4) ทักษะการใช้ชีวิตและความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับสังคม

ผลการวิจัยพบว่า ในคำภีร์อัลกุรอานไม่ได้กล่าวเรื่องการแนะแนวไว้อย่างชัดเจน โดยมีเพียงการกล่าวอยู่ในเนื้อหาของการคะหะหฺ คือ การเชิญชวนไปสู่แนวทางที่ถูกต้อง หรือ อัลฮุคมา คือการให้ทางนำ โดยที่ภายใต้เนื้อหาเจตนาคือความหมายการคะหะหฺหรืออัลฮุคมานั้น มีรูปแบบของการแนะแนว กล่าวได้ว่าการแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของการคะหะหฺในการแนะแนวในอิสลามนั้น ยึดหลักเชิญชวนสู่ความดี และห้ามปรามความชั่ว ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักของการแนะแนวในรูปแบบอิสลามจึงเกิดความแตกต่างกับการแนะแนวทั่วไปคือเจตนารมณ์ในการแนะแนวนั้นต้องไม่เป็นการบอกทางหรือชี้ทางและไม่มีการกล่าวห้ามในสิ่งที่ผิด แนวความคิดการแนะแนวตามแนวทางท่านศาสดามุฮัมมัด (ช.ล) คือการช่วยเหลือมนุษย์ให้รู้จักตนเอง พัฒนาศักยภาพเพื่อที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ตนเองและบุคคลอื่น คือ การช่วยเหลือมนุษย์ให้รู้จักตนเอง เปิดโอกาสเรียนรู้ที่จะเผชิญกับสภาพความเป็นจริง และสภาพสิ่งแวดล้อมโดยให้มนุษย์ใช้สติปัญญาไตร่ตรองในสิ่งที่เกิดขึ้นจากสาเหตุต้นตอของปัญหาและยอมรับในสิ่งที่ถูก ผิด ชั่ว ดี มีการขออภัยและให้อภัยเกิดการยอมรับในความเป็นจริงที่เกิดขึ้นเพื่อให้บุคคลนั้นพัฒนาศักยภาพเพื่อที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม

ไปได้อย่างมีความสุขในโลกนี้และโลกหน้า การแนะนำของทั้งสองมีลักษณะและจุดมุ่งหมายเหมือนกันคือ การช่วยเหลือมนุษย์ให้รู้จักตนเอง พัฒนาศักยภาพเพื่อที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ตนเองและบุคคลอื่น ส่วนที่แตกต่างคือโดยเจตนารมณ์หลัก ๆ ของการแนะนำในอิสลามแล้วจะพบว่าคำแนะนำในอิสลามจะเข้าไปมีบทบาททุกส่วนของชีวิตมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมเมื่อเห็นอะไรเป็นสิ่งที่ผิด หรืออาจก่อให้เกิดความผิดในอนาคตอย่างมีเหตุการณ์แนะนำอิสลามก็จะเข้าไปมีบทบาททันทีโดยยึดบรรทัดฐาน ส่งเสริมให้ปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามห้ามปรามในสิ่งไม่ดีอย่างมีเหตุผล อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้เรียนรู้ในสภาพที่เป็นจริงโดยเน้นการใช้สติปัญญาใคร่ครวญในสิ่งที่เกิดขึ้นจากสาเหตุ ต้นตอและมีการขออภัย ให้อภัยและถือได้ว่าตัวท่านศาสดาเองเป็นแบบฉบับและตัวอย่างในการแนะนำ มนุษย์ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นนักแนะนำ อัลลอฮ์เพียงองค์เดียวเท่านั้นเองที่บอกว่าเป็นผู้สร้างมนุษย์ มนุษย์จะต้องส่งเสริมมนุษย์ด้วยการกระทำ ความดีและห้ามปรามความชั่ว และถือได้ว่ามนุษย์ถือกำเนิดในสภาพที่บริสุทธิ์ ผู้หญิงมีบทบาทหลักคือ การเป็นลูก เป็นภรรยาและเป็นแม่ อิสลามอนุญาตให้ผู้หญิงทำงานนอกบ้านได้โดยเป็นงานที่มีคุณค่าที่เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้หญิง และความสามารถของผู้หญิง และจะต้องไม่บดทำลายความเป็นผู้หญิง โดยเฉพาะเมื่อผู้หญิงจำเป็นต้องมีงานนอกบ้าน หรือสังคมต้องการงานของผู้หญิงเป็นกรณีพิเศษ การแนะนำในอิสลามจะเข้าไปมีบทบาทมากในเรื่องของเพศสตรี สังคมอิสลามเป็นสังคมที่ได้แปรความศรัทธาในพระเจ้าอัลลอฮ์ (ช.บ) และศาสดามุฮัมมัด (ช.ล) ออกมาในรูปของการปฏิบัติ โดยการให้ความสำคัญต่อจริยธรรม การรักษาความยุติธรรมทางสังคมอย่างเคร่งครัดและในสังคมก็จำเป็นต้องมีการแนะนำในสังคม สืบเนื่องมาจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการอยู่รวมกลุ่มกันของมนุษย์ย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาเป็นธรรมดา นอกจากนั้นการที่มนุษย์ต้องต่อสู้ดิ้นรน เพื่อความมีชีวิตอยู่รอด และดำเนินชีวิตอยู่ตามสมควรแก่อัตภาพ

The objectives of this research were to survey and analysis guidance concept as guided by prophet Mohammad (P.U.H) in Islam basing on Al-qur'an (The constitution of Islam), al-hadith (The prophet Muhammad tradition) and any another data. The study covered four points, namely, the guidance in Islam, Humanism in Islam, Women in Islam; and life skill and relationship between family and society.

The findings reveal that guidance concepts as guided by prophet Mohammad (P.U.H) was not clearly spelled out. They were mentioned in dahawa to convey people to follow the right direction or halhuda which was the provision of direction which implied some guidance principles. The concepts were based on the principle of persuading people to do the good deed and not do commit bad things. The principle was regarded the heart of the Islamic guidance which differed from the general principle of guidance which would not base on a certain direction nor prohibit committing bad deeds. General guidance and guidance concept as guided by prophet Mohammad (P.U.H) were to help human beings to know themselves, to develop their capacity to live happily in the society for the happiness of them and the others. That is "To help human beings to know themselves and open opportunity to learn to cope with reality and their environment. Through such course, people must use their intelligence to analyze things from their causes. They had to differentiate between good and bad things, and to beg for and give pardon, to accept the reality, all of which would help the person to develop his/her capacity in living happily both in the present or next life. People were created to become a guidance giver. Only the Allah who was regarded the human creator. Human beings must encourage the others to do the good deeds and prohibit of bad deeds. They were born as a white sheet. The role of women included being a child, a wife and a mother. Islamic allows women work outside only with the jobs suitable to nature and capacity of women. Such job should not exploit women. This applied particularly in the case of those women who had to work outside of the house and those who were needed by the society. Islamic guidance had more roles in dealing with women. Islamic society had put the faith set forwarded by Allah and Muhammad into practice focusing on morality and strictly social justice. In the society, there must be a social guidance due to problems that were emerged from the people living together which would produce the consequent problems. Besides, human beings had to struggle to survive and to live their life suiting one individualistic condition.